

Milena Tafrova

(Bulgaria, Sofia, SS. Cyril and Methodius National Library)

Wisdom and Bravery Rolled into One A Photo-documentary Exhibition Dedicated to the 200th Anniversary of the Birth of Georgi Stoykov Rakovski

Abstract: 2021 marks the 200th anniversary of the birth of the great Bulgarian patriot Georgi Stoykov Rakovski. The memorable anniversary was celebrated at the SS Cyril and Methodius National Library with a photo-documentary exhibition titled *Wisdom and Bravery Rolled into One*. The exposition presented the life and work of Rakovski through emblematic documents from his personal archive stored at the Bulgarian Historical Archive of the National Library. Written autobiographical testimonies, plans for the liberation of Bulgaria, his personal diary and manuscripts of literary, historical, ethnographic, linguistic and political works occupied a special place in the exhibition, telling the story of a bright life full of hardships – one that left a deep mark in the Bulgarian historical memory.

Keywords: Georgi Rakovski, anniversary, exhibition.

Милена Тафрова

(България, София, Национална библиотека „Св. св. Кирил и Методий“)

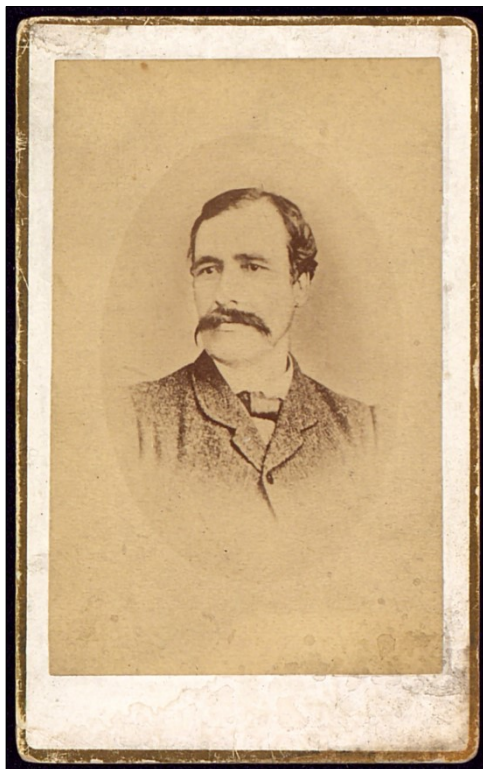
„Мъдрост с храброст в едно“ Фотодокументална изложба посветена на 200 години от рождението на Георги Стойков Раковски

Времето е пощадило немалък брой писмени свидетелства, излезли изпод перото на Георги Раковски, които ни отвеждат към автентичния му образ. Понастоящем най-важните от тях, разкриващи личните качества и организационните способности на бележития котленец, се съхраняват в Българския исторически архив при Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“. Първоначално документите са част от фонда на „Архива на Възраждането“ към Етнографския музей, където са придобити през 1910 г., след откупуване от наследниците на Раковски. През 1924 г. цялата документална сбирка, съхранявана в Музея, е прехвърлена към Архивния отдел на Народната библиотека. Така известни и достъпни, вече почти сто години, тези исторически извори поддържат и до днес буден интереса към живота и делото на Георги Раковски.

В съхраненото му документално наследство, специално място заемат документите с автобиографичен характер, плановете за освобождение на България, личният бележник, ръкописите на литературни, исторически, етнографски, езикови и политически трудове. Редом с тях е запазена също и богатата кореспонденция от и до Раковски. Всички тези архивни материали са своеобразна канава на разказа за един ярък и изпълнен с премеждия живот, прокарал дълбока дияра в историческата памет на българите.

През настоящата 2021 г. се навършват 200 години от рождението на големия български родолюбец, във връзка с това, са планирани поредица инициативи за отдаване почит към личността и делото му. Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ се включи в програмата за честванията като представи фотодокументалната изложба „Мъдрост с храброст в едно“. На основата на емблематични документи от фонда на библио-

теката, експозицията визуализира повествование, което следва няколко сюжетни линии – родно място и семейна среда, революционна дейност, участие в борбите за църковна независимост, за българска просвета, книжовност и периодичен печат. Те са представени в 11 витрини с оригинални архивни материали и 7 табла с дигитални копия.

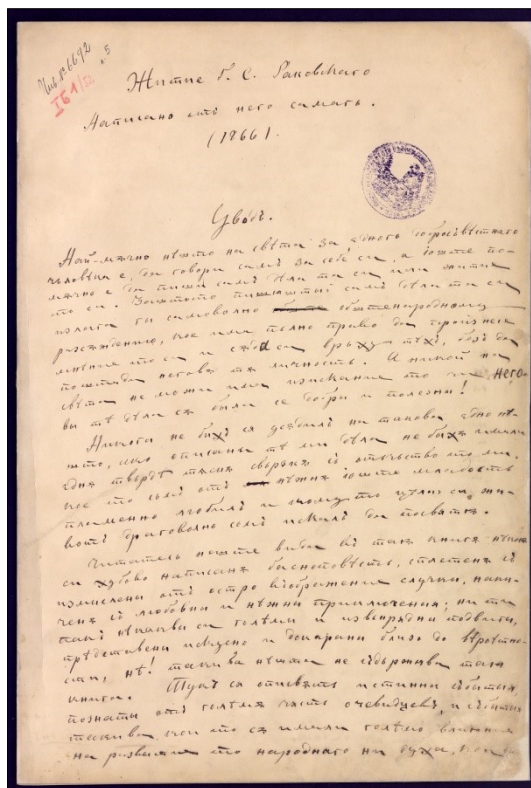
Георги С. Раковски (1821–1867)

кметство и свидетелство за руско поданство с данни за възрастта и външния му вид.

Към края на 50-те години на XIX в. Георги Раковски се налага като ярка и авторитетна личност с богат житейски и политически опит, който обобщава в три плана за освобождение на България. Залегналите в тях основни идеи определят посоките на развитие на българското националноосвободително движение през цялото следващо десетилетие. Дейността на Раковски на предната линия на революционните борби и авторитетът му на безспорен водач на новото поколение борци за освобождение са засвидетелствани също и в „Позив към българския народ за вдигане на всеобщо въстание за отхвърляне на османската власт“; „Статут за Привременно българско началство в Белград“; писмо от Панайот Хитов и Стоян Папазолу във връзка с уговаряне на бъдещата дейност, за която българският народ трябва да раз-

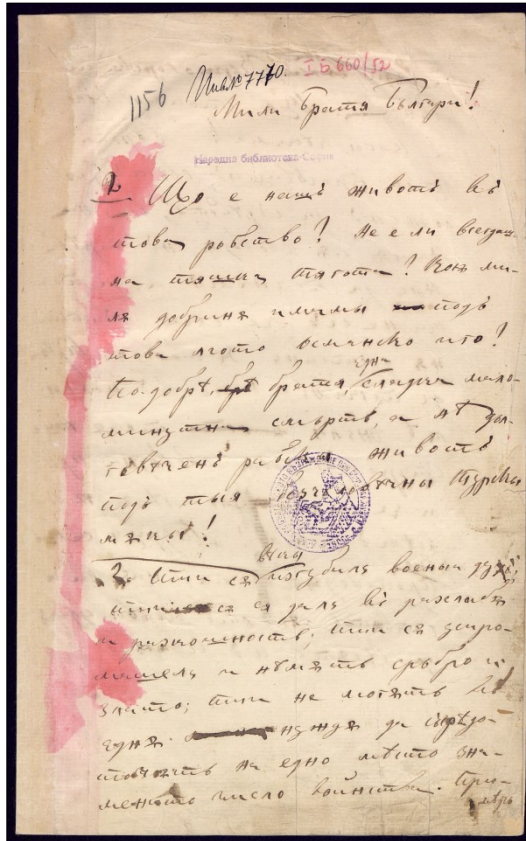
Георги Стойков Раковски е роден през 1821 г. в живописното балканско селище Котел, разположено сред високи планини, обрасли с гори и изпъстрени с поляни, заградено с естествени каменни стени. Сред тази природа протича неговото детство, сред тази природа се оформя несломимия дух, независимия и твърд характер на бъдещия революционер. Атмосферата на родното място и семейната среда ни предава сам Раковски в „Житие Г. С. Раковскаго“ написано от него самото (1866)“. Картината допълват изглед от Котел и фотография на семейството му. Допълнителни шрихи към портрета и битието на родолюбивия котленец внасят представените документи: писмо с автобиографичен характер до Иван Ст. Иванов; писмо до баща му Стойко Попович, със сведения за търговските му дела в османската столица и за отношенията му със съдружниците; договор за откупуване налозите на Узунджовския панаир. Великолепна илюстрация на физическото описание на Раковски са лична карта, издадена от Бу-

курешкото

„Житие Г. С. Раковскаго написано от него самото (1866)“

чита само на собствените си сили; писмо от Васил Левски относно хода на народните работи.

Първа редакция на позив към българския народ, с който Георги С. Раковски ги призовава да се вдигнат на всеобщо въстание и да се освободят от османската власт

имперската столица и написва няколко труда, в които обосновава правото на българите на своя духовна йерархия. Той е автор и на голям брой уводни и редакционни статии публикувани на страниците на в. „Дунавски лебед“, които заедно със стотици дописки от цялата страна представляват своеобразна хроника на развитието на българския църковен въпрос.

Тези негови тежнения са представени чрез подобрени документи и фотографии: „Българския въпрос за независимо духовенство и народна църква в Цариград“; „Глас едного българина“; писмо от Настоятелството на българската църква в Цариград до Георги С. Раковски с покана да участва в събрание във връзка с издигане на българска църква в османската столица; надпис върху основния камък на строящата се българска църква в Цариград; дописка за в. „Дунавски лебед“ от Михаил Буботинов със сведения за учебното дело и църковния въпрос в Охрид, за дейността на Димитър Миладинов и духа на българското население и др.

Активната революционна пропаганда и енергичната дейност на Раковски в Белград, превръщат сръбската столица в средоточие на българската политическа емиграция. Там през пролетта на 1862 г. се събират младежи от всички краища на България, за да се запишат като доброволци в сформирания Първа българска легия и да вземат участие в предстоящите сражения. Конкретни сведения съдържат представените документи, сред които: списък на участници в Първа българска легия; писмо до Теохари Папазоглу с информация за участието на българската легия в отбраната на Белград (3/15 юни 1862 г.); пароли за обсадата на Белград. Архивните материали са придружени и отбогат снимков материал – хотел „Српска круна“ в Белград, в който са се състояли срещите на Георги С. Раковски с участниците в легията както и фотографии на неговите сътрудници Бранислав Велешки, Иван Касабов, Рашко Петров Чорапчиев, Иван Кършовски, Христо Николов-Македончето, Панайот Хитов и др.

Важно място в дейността на Раковски заема и борбата за самостоятелна българска църква, която той възприема като етап от движението за извоюване на национална независимост. На каузата бележитият котленец се посвещава с дела и думи, като взема участие в начинанието за изграждане българска църква в

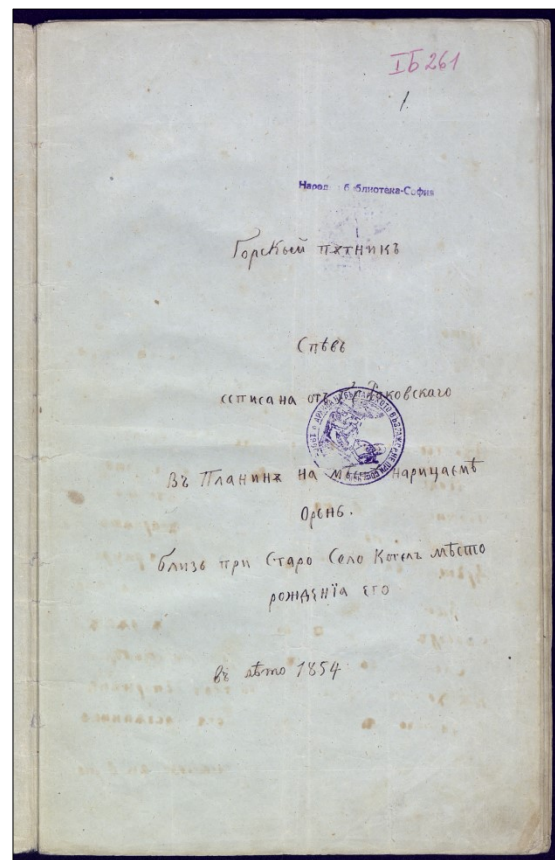
Писмо от Настоятелството на българската църква в Цариград до Георги С. Раковски с покана да участва в събрание във връзка с издигане на българска църква в османската столица. Цариград, 19 май 1850 г.

Специално място в изложбата е отредено на поемата „Горски пътник“, с която родолюбивият котленец полага основите на революционната лирика и призовава народа да съедини „мъдрост с храброст в едно“, за да извоюва свободата си.

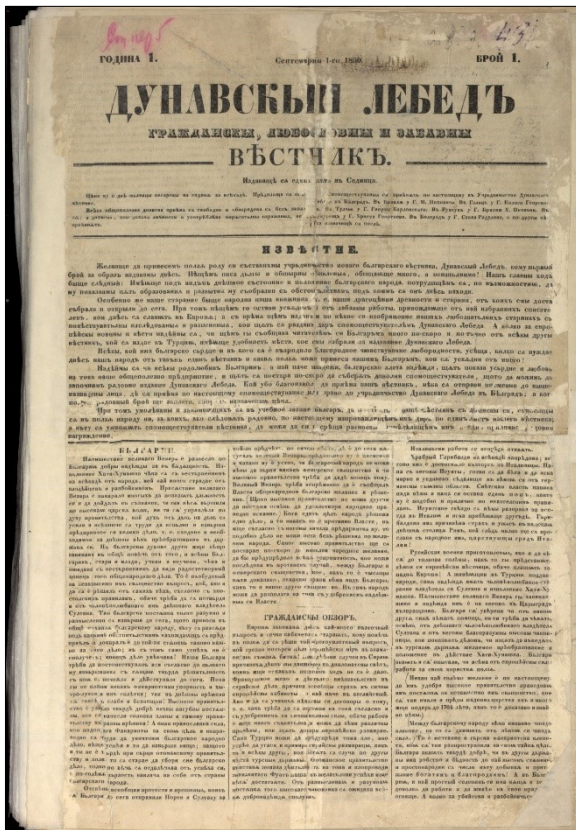
В експозицията са представени ръкописи и печатни издания на неговите изследвания в областта на историята – „Няколко речи о Асеню Първому, великому царю Българскому и сыну му Асеню Второму“; „Български хайдутѣ“; етнографията – „Показалец или Ръководство как да ся изискват и издирят най-стари черти нашего бития, языка, народопокорения, старого ни правления, славнаго ни прошествия и проч.“ и езикознанието – „Ключ болгарскаго языка“.

Продължила с прекъсвания от 1858 до 1864 г., публицистичната дейност на Георги Раковски се откроява с творчески талант. Написани неподправено и с жар, проникнати от най-чисто родолюбие, редактирани със

Редом с това, родолюбивият котленец се изявява и в областта на просвещението като историк, етнограф, езиковед, талантлив писател и публицист. Отличната подготовка, която получава в прочутата за времето си Велика народна школа в Курчешме (Цариград) го утвърждава като ерудит сред тогавашната българска интелигенция, а съхранените авторски ръкописи макар и със скромни научни качества, преценени от дистанцията на времето и до днес имат огромна въздействаща сила. Пример в това отношение са: „Сънища“ – едни от първите литературни опити на Георги С. Раковски, които свидетелстват за стремежите му към обществена дейност и служба в полза на народа; бележник с български народни песни; бележник със записки, посветени на езикови въпроси и индийски обичаи; ръкопис на Георги С. Раковски относно произхода на кирилицата.

„Горски пътник“. Първа редакция на поемата от Георги С. Раковски. Котел, 25 ноември 1854 г.

Заглавна страница на в. „Дунавски лебед“, бр. 1, 1 септември 1860 г.

забележително журналистическо майсторство, неговите вестници „Българска дневница“, „Дунавски лебед“, „Бъдущност“ и „Бранител“ поставят началото на революционната линия в българския периодичен печат. Те се отличават с богато съдържание, засягат актуални теми и умело пропагандират българската кауза сред европейските народи.

Представените уникални исторически извори, носят белега на неговия темперамент, характер и разбираня. Те вдъхват жизненост на образа на Георги Стойков Ракowski като идеолог и ръководител на българската революционна емиграция, те са и веществен свидетелство за яркото му пришествие в родната политическа история.